

MEDEDELINGEN HEEMKUNDIGE KRING
GROOT-HAALTERT - 3-MAANDELIJKS LEDENBLAD
23STE JAARGANG 2003- NR 4

Redactie:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert

Erevoorzitter

Veearts Robert Lievens

Voorzitter - Secretariaat

Willy De Loose
053/83.08.81

Bestuursleden:

Denderhoutem:

Edgard Huylebroek

Hans Sonck

Haaltert:

Geert Boelaert

Marc De Moyer

John Scheerlinck

Heldergem:

Roger De Troyer

William Minnaert

Kerksken:

Joris De Kegel

Terjoden

Bernadette De Luyck

Documentatiecentrum:

Warandegedebouw Sint-Gorikspan 17
9450 Haaltert. Open : eerste zondag en
tweede donderdag van de maand van 10
tot 12 uur .

Ruiladres:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert

Lidmaatschap: € 7,50

Steunend lid: € 12,00

Rek.nr. 439-5083061-63

Heemkundige Kring Groot-Haaltert

Email:

willydeloose@skynet.be

Website:

<http://www.hk-haaltert.tk>

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn/haar teksten.
Teksten mogen overgenomen worden mits bronvermel-
ding.

HK Haaltert is lid van het Verbond van Kringen voor
Heemkunde Oost-Vlaanderen.

Redactioneel

Met genoeg kunnen wij melden dat het familieboek '150 Haaltertse gezinnen in de kijker' eerstdaags van de pers rolt. Het is een fraai uitgegeven kijkboek met 220 pagina's, ingebonden en harde kaft, formaat A4 (30x21cm)

Honderd vijftig gezinnen uit onze deelgemeenten keken in de lens. Ouders en (soms) zeer talrijke kroost op hun 'zondags' uitgedost, statig en fier. Het was geen alledaags evenement te poseren voor de 'portrettrekker'.

De mooie opnamen zullen ongetwijfeld heel wat nostalgische herinneringen opwekken. De samengestelde kwartierstaat (4 generaties) van elk gezin is een uitdaging om een stamboom en/of familiegeschiedenis samen te stellen. Het is voor velen een boeiende, leerrijke en soms verrassende bezigheid.

Het boek kan besteld worden door overschrijving van 25 euro (voor leden HK) of 30 euro (zonder verzendingskosten) op rekeningnummer 439-5083061-63 van HK Haaltert.

De ingeschrevenen ontvangen een uitnodiging voor de voorstelling van het boek begin december.

Een tip: is dit geen ideaal kerst- of nieuwjaarsgeschenk?

Weer is een jaar voorbij. Ruim 100 pagina's informatie over onze dorpsgeschiedenis hebben wij gepubliceerd. Wij proberen deze taak voor te zetten, met jullie steun en sympathie. De spontane hernieuwing van het lidmaatschap is een stimulans voor ons. Doe het eerstdaags, waarvoor dank.

Graag wil ik namens de bestuursploeg onze oprechte wensen toesturen voor een gezond en vredig 2004:

*Een kleine engel, speciaal voor jou
een liefdesvogel met een boodschap
van vrede, vreugde en hoop.
Hij brengt u een gouden tasje
dat je zelf moet vullen*

*Telkens weer
stop je er een parel van echt geluk in,
van ontroering, tederheid, trouw.
Zo spaar je voor een juweel
dat je boven haalt als het moeilijk gaat
een bundeltje van troost en hoop.
Wij hopen dat 2004
beroert en ontroert.*

Willy De Loose

voorzitter

SMEEKBEDE AAN DE HAALERTSE BURGEMEESTER-1870

In perioden van werkloosheid trokken veel werklieden naar het buitenland in de hoop er een job te vinden. Noord Frankrijk was een gegeerd doel. In normale omstandigheden was er voldoende werkgelegenheid en de afstand was te overbruggen zonder noemenswaardige moeilijkheden.

Met één onzer dorpsgenoten Jozef D S, verliep het minder rooskleurig. Aan de hand van een aantal smeekbrieven aan de toenmalige burgemeester Gustaaf Van Meldert, vernemen wij de ellendige toestand waarin DS zich bevond. In de periode van 25 september tot 28 december schreef hij 10 brieven naar onze burgemeester, met steeds hetzelfde thema. Wij trachten een beknopt relaas te geven van zijn smeekbrieven, zij het geschreven in een verwarrende stijl.

25 september.

Mijnheer den borgemeester, het gaet geheel slecht met mijn vrouw, het kan niet slechter gaen en ik kan haer niet meer helpen en al afgezet wat ik kost- nu heb ik nog een brok van een stoof en eenen pot om te koken- den helft van de vlaemingen zijn weg naar hunne prochie van armoede en zonder werk- gij moet mij nog eens helpen (dit was niet de eerste maal, aangezien hij verder in zijn brief de burgemeester dankt)- ik ben ulieden dankbaer dat ik geholpen heb geweest maer nu de ellende die ik heb in mijn huis is te groot om te verdraegen daarom moet gij mij nog eens helpen met 15 frans minder niet want het is uit grooten nood- en ik vraeg aanstonds antwoord (!) zonder uitstel op de eene of andere manier- nog 3 of 4 weken zalt misschien veranderen en dan zal ik mijn best doen om niet meer te moeten vraegen- gij moet sito antwoord geven en ik kan het niet langer uithouden. Gegroet ulieden vrindelijk. JDS en mijne vrouw IS
Mijn adres is tot Halluin Nord op de cour van de mijne achter de wolreek-zoo moet het gij schrijven.

26 september

Burgemeester Van Meldert bezorgt DS een 'versement' van 14 fr 80.

29 september

ik heb dezen brief ontvangen waarover ik zeer blijde ben- ben al 5 weken zonder werk en nu moet ik naer de prochie-16000 belgen waren er in Halluin en nu zijn er geen 500 meer- al weg naer hunne streek van armoe en zonder werk- ik heb zo lang gewacht als kost... zijt vrindelijk samen gegroet- DSJ

2 oktober

Meneer den borgemeester, wat nu gedaen- mijn domecille is in mijn huis en mijnen boek is ook geteekent om naer de prochge te komen- ik ben geen huer meer zeker of Ida moet koopen- en ik ben al 5 weken zonder werk en geen konnen krijgen- waermee gaan ik mijne vrouw uit den nood helpen in Vrankerijk- en den doctoer moet betaelt zijn of hij en zoude niet komen- daerom gij zult daer in moeten voorzien- het is mijne schuld niet- ik zoude het veel liever anders hebben- dus in dezen nood moet ik geholpen worden- voor mijn vrouw den staet die zij moet paseren en voor mijne kinders is geenen troost in Vrankerijk. zijt vrindelijk gegroet met geheel den gemeenten raet. DSJ

14 oktober

Mijnheer den Borgemeester, ik heb naer meenen geweest en daer kan niets bekomen worden...gij moet (!) aanstonds geld stueren en ik zit zonder eeten met geheel mijn huis- aanstonds moet gij mij helpen- ik zie mijn kinders van honger met ons vergaen- ge moet den brief naer Vrankerijk frankeren ik heb niets meer- sito vraeg ik antwoord- zijt vrindelijk gegroet DSJ

16 oktober

Mijnheer den Borgemeester, de vrouw heeft gekocht en het gaet met haer zeer slecht en ik heb niets voor aer te helpen- 6 frans voor den doctor en mijne huispacht en kan ik niet betaelen- nu heb ik 4 kinders die een stuk brood vragen en mijne vrouw uitgemergeld op haer bed- den armsten van de prochge is 10 mael beter als ik- nu moet gij en ulieden nog eens doen wat gij kunt om mij te helpen...

17 oktober

Burgemeester Van Meldert ontvangt een brief van 'le Président du bureau de bien faisance' van Menen met de melding dat het voor hun stad onmogelijk is hulp te verlenen 'aux pauvres d'autre localités'. Onze burgemeester informeerde bij het begin van deze 'smeekbeden' bij zijn collega in Menen naar de werkelijke toestand van JDS, 'si réellement il se trouve dans des grands besoins'.

18 oktober

Mijnheer den Borgemeester als ik u heb wat gevraagd in den tijd van nood gij hebt mij altijd getroost en daervoor ben ik dankbaar, maer nu blijf ik ongetroost een vrouw te bedde en vier kinders-en niets om haar te helpen dat is een hart sweert voor eenen vader-de kinders vragen een broksken brood en geen konnen geven-de moeder uitgemergeld van honger-gij moet mij van dees week troost geven en het aen mij stueren-den op mijne vrouw en kinders-langer kan ik het niet meer wachten-ik zeg het voorwaer- stuer het aen Petrus Baert tot Meenen in brakken op mijnen naem om het port van Vrankerijk te sparen.

21 oktober

Mijnheer den Borgemeester-ik geloof dat gij mij vergeten hebt en ik kan het nimmer uithouden met twee pond brood op eenen dag voor 6 menschen- wilt gij daerbij alle maenden 10 frans stueren-de rest zal ik zoeken-het eerste stuk dat ik kan weven zal ik het 10 frans minder doen-als ik naer de prochge kom zult gij mij moeten onderhouden omdat de nood mijn schuld niet is-daerom vraag ik sito antwoord met 10 frans daerbij of anders zal ik dijnsgdag om 12 ueren op strate gaen met mijn huisgezin-waerschijnlijk zal het mijne vrouw niet vermeugen en dan zal zij tot Meenen in het hospitaal blijven en zal ik met de reste komen,-mijn hart doet zeer dat ik zoo moet schrijven-zijt vrindelijk gegroet-JDS

Er is nu een rustige periode (of zijn er brieven verdwenen?), de volgende brief is gedateerd: 23 december

Mijnheer den Borgemeester-het is nu 17 weken dat ik zonder werk zit en nu met een zeer been-ik kan buiten de deur niet gaen met zo een schrikkelijken tijd- ik vraag nu 15 frans want ik vergaen van koude en honger-anders moet gij mij een huis geven op de prochge ofwel mijne vier kinders verpachten (!)-met het aenstaende nieuwe jaer wens ik u en geheel het gemeenten raet een geluk en lang leven en denkt op mijnen huisgezin want de ellende is te groot- zijt vrindelijk gegroet-JDS

stuert den brief bij August Baert tot Meenen buiten de Rijselpoort in de brakken op mijnen naem omdat ik het port niet kan betaelen van Vrankerijk den 28 december

Mijnheer den Borgemeester

ik heb op u verzoek gebleven-ik heb in 9 weeken 4 brookes gehad van 3 pond en nu ben ik ontnomen en heb niets meer-van tijd tot tijd hebt gij mij 10 frans gezonden om mijnen pacht te betaelen en voor de kinders niets-5 jaer heb ik in Vrankerijk geweest en niets gevraagd en het zesde is het oorlog en slechte tijd en geen werk-ik kan niet blijven ofwel moet gij mij 20 frans in de maend geven in mijn anden want in het klooster geven zij wat zij willen, anders kom ik naer de prochge en daer zal ik ook moeten geholpen worden ofwel zal ik mijne kinders aen de prochge laten-ik vraag sito antwoord-zijt vrindelijk gegroet-JDS

Dit was de laatste brief die wij gevonden hebben in het archief.

Bovenstaand proza, kan misschien overdreven zijn. Maar toch toont het ons de schrijvende toestand van de weinig gegoeden in onze maatschappij. Het toont ook aan dat burgemeester Van Meldert niet onverschillig bleef voor de problemen van zijn dorpsgenoten, ook al verbleven zij in het buitenland. En wij mogen stellen dat DS geen alleenstaand feit was.

Willy De Loose

Bron: RABeveren-Modern Archief –bundel Haaltert

HERINNERINGEN - HELDERGEM

In de zestiger jaren organiseerde bierhandelaar Kamiel Vermassen (Boerken) een bezoek aan de brouwerij Roman te Mater. Hierbij een opname van de deelnemers. Wij bemerken dat het overgrote gedeelte van de groep van het vrouwelijk geslacht zijn. Drinken de Heldergermse dames liever bier dan hun echtgenoten?

vlnr: Sylvain De Spiegeleer, Sonja Danckaert, Yvonne De Cock, Berthe Perdaens, Julie Perdaens, Alice Perdaens (honderdjarige), Elodie De Wetter, Blondine De Smet, Elisabeth Schouppe, Irma Lievens, Marthe Muylaert, Oscar Strickx, Leopoldine Lievens, Odile De Cock, Marie De Mulder, Leonie Baeyens, Camilla De Cock, Amandine De Cock, Petrus Bisback, Camiel Danckaert, Marie Verbestel, Petrus Temmerman, Anne Herpers, Clarice De Backer, Antoine Van Wassenhove, Kamiel Vermassen. Achteraan op trede: Petrus De Troyer.

Roger De Troyer

PASTORELE GOEDEREN EN INKOMSTEN VAN DE KERK VAN HAALTERN-1787

Pastoor J. J. Van Keerbergen (1) was amper een 5-tal jaren aangesteld te Haaltert toen hij de aangifte van inkomsten moest invullen. Bezittingen van heerlijke goederen of gerechtigheden waren er niet zodat hij onmiddellijk kon beginnen met de aangifte van onroerende goederen, die een jaarlijks inkomen opleverden. Alhoewel men in het edict aandrang op gedetailleerde gegevens was de van Brussel afkomstige priester vrij summier bij het vermelden van informatie. Dat hij moeite had met de vreemde overheersers en hun wetten zou later blijken uit zijn weigering om 'de eed van trouw' af te leggen.

Hij gebruikte het 'pastoreel huys' als woonst, die omgeven was met 131 roeden grond, an de oostelijke zijde palend aan 'het hamelrykx veld' en in het zuiden aan de hofstede van J.B. Van der Maeren. In vaste goederen kon de pastoor rekenen op de opbrengst uit een partij bouwland van 28 roeden dat in Haaltert op 'den drinckelinck' gelegen was en aan de oostkant paalde aan 'de sieckhuysmeerschen'.

Een tweede party land werd eveneens in percelen verhuurd maar had slechts een oppervlakte van 6 dagwand en 36 roeden, gelegen op 'den wijngaert' in de buurt van het koutergat en de hofstede van Peter De Pelsemaecker. Een andere partij bouwland bevatte 75 roeden en is gesitueerd op 'het brantegehemveld'. De aangelanden waren Adriaen Van Impe in het oosten, Jan de Saedeleer in het noorden en zuiden, Laureys Peirlinck en Peter Van den Steen in het westen. Nog eens 35 roeden landbouwgrond waren gelegen 'op het eekentveld', in het oosten palend aan Jan De Backer, in 't noorden en 't zuiden aan 'd'hoirs J. B. De Brucker, in 't westen Passchier Van Londersele. Een stuk land van 32 roeden was gelegen op 'het weyveld' terwijl het laatste stuk land van 177 roeden 'op en bruucauter' te zoeken is. In tegenstelling tot de overige was dit laatste belast met de 'grootte spijkerrente'.(2)

Door de pastoor uitgerekend geeft dit een totaal aan vaste goederen van 43 dagwand en 3 roeden 'ordinaire aelstersche maete'. Volgens de onderrichtingen had de Haaltertse pastoor de opbrengst voor alle per-

celen afzonderlijk moeten aangeven, maar blijkbaar wenste hij zich niet te schikken naar de eisen van de overheerser. Toch gaf hij een totaal bedrag van de opbrengsten: 'en alle dese cure goederen volgens d'huerceelen van de loopende verpachtinge, dit naer afkorting van de publieke lasten brengende jaerlyckx uijt courant geld de somme van 446 gulden en 5 stuivers'. De pachters zijn daarenboven belast tot het leveren 'van 36 kiekens jaerlijckx geschat in gelde 9 gulden'. Daarbij komt nog dat de pachters 'belast zijn met eenige waegens rode en... mijne noodsaeckelijk is geschat in gelde jaerlijckx tot 15 gulden'.

Uit hoofde van een transactie, afgesloten op 9 december 1763 tussen de toenmalige pastoor en de 'canonicken van 't kapittel van aelst' als grote tiendeheffers van Haaltert, ontving de pastorij 200 gulden per jaar. Maar de huidige pastoor had dit afgestaan en 'gecedeert' zo dat hij het bedrag niet meer in rekening bracht.

De Kerk

Een vrij groot stuk bouwland van 35 dagwand was op 'de cruyscauter' gelegen, palend aan 'de heirbane' van Aalst naar Geraardsbergen, in de buurt van de hofstede van Francis Coppens. Het werd in één stuk verpacht maar een gedetailleerd bedrag wenste de pastoor ook hier niet te geven. De kerk verhuurde nog een stuk bouwgrond van 7 dagwand dat 'op den grootcauter' lag naast de grond van 'de proosdije van aelst' en 'het rosthautveld'. Een eigendom van 20 roeden lag 'op den middelcauter' en was belast met de spijkerrente, in de buurt van 'den cleynden droescauter'. Voor de elf partijen samen geeft de pastoor een oppervlakte aan van 49 dagwand en 35 roeden en voegt er voorzichtigheidshalve aan toe: 'ordinaire aelstersche maete à 20 voet vierkant in een roede, 100 roede in een dagwand en 4 dagwand in een bunder.' In het huidige stelsel stemt een hectare overeen met zowat 375 roeden, dus net iets minder dan een bunder, wat betekent dat de kerk inkomsten putte uit ongeveer 5,5 hectaren.

Voor deze rubriek besluit de pastoor met een totale opbrengst: 'De jaerlijckxe incomsten van alle dese partijen volgens de leste en loopende verpachtinghe (naer afkorting der publike lasten) beloopende jaerlijckx in courant geld ter somme van 450 gulden, 18 stuivers en 1 oord. Vermits de verpachtinghe voor eenen termijn van ses jaeren is ontfangen de somme van 152 gulden 18 stuivers en 1 oord in goude penningen dit voor wijngeld, soo comt in equivalentie jaerlijckx 1/6 van dese somme tot 25 g. 9 st. 3 oorden.

Daarnaast werd het inkomen nog aangevuld door kleinere bedragen, die na samentelling toch niet onbelangrijk waren:

Item ontfangt de kerk jaerlijckx over wijnen 9 g. 1 st. 2 oorden

Item over gelijken ontfang van peperkoek 13 st. 2 oorden

Item over raepolie ende raepsaed 17 st. 2 oorden

Een erfelijke rente ten laste van de parochie competente over de kerk van haeltert, crouiserende à 3 per cent geld van geld 3 g. 7 st. 2 oorden

De kerk ontfangt jaerlijckx van den armen deser parochie over 't waschligh in eenige jaergetijde en loven maer belast bij fondatie, 10 g. 11 st.

De kerk ontfangt in een gemeijn jaer van thien over 't gebruik van de baerckleederen 12 g. 7 st.

Item over redemptie van 't waschligh, het welcke sij laet dienen op d'uytranden 34 g. 11 st. 2 oorden.

Item voor de verkooping van wasch, het welcke sijn, bobven de noodsaeckelijke consumptie verkoopt, 20 g.

Item over d'offrande ende vrijwillige giften, gedaen 't sij in gelde, 't sij in boter, vlasch, graen ende op een gemeijn jaer van thien, de somme van 183 gulden 7 stuivers en 1 oord.

Item soo veel den kerckmeester ingehaelt heeft in de schale, uyt verkoopinghe van 't saed, het welcke tot het branden van de lamp omgehaeld werd en uyt verkoopinghe van eenige oude kerckeffecten op een gemeijn jaer voor de somme van 52 g. 13 st.

Hiermee komt de pastoor op een totaal bedrag van ruim 808 gulden aan kerkelijke inkomsten. De kerk heeft uiteraard heel wat uitgaven of diensten te verlenen, die aan bepaalde bedragen verbonden zijn. Talrijke ingezetenen uit de gegoede burgerij schonken sommen geld, maar met de opbrengst moest de pastoor een wederdienst bewijzen, meestal onder vorm van missen voor het zielheil van de persoon in kwestie. Zo betaalde hij voor het 'exonnoreren van gefondeerde missen' jaarlijks 33 g. Voor de miswijn, communiebrood, het poetsen van de kandelaars, het wasen van het kerkkijnwaad, allerhande klusjes en herstellingen betaalde hij 57 g. 4 st. en 2 oorden. De organist betaalde hij jaarlijks 21 g. Voor het onderhoud van de altaardoeken betaalt hij 82 g. 13 st. Al even weinig detail geeft hij voor een uitgave van 87 g. 2 st. en 2 oorden voor het vervaardigen van 'kerkelijke ornamenten, als boiserie enz.'.

Nog minder verantwoording geeft hij voor het betalen van 66 g. en 18 st. voor het geen hij ontvangen heeft van baerckleederen en waslicht. Men moet genoeg nemen met de uitleg dat deze som diende voor het onderhoud ervan. Voor het bijhouden van de rekeningen van kerk en pastorie, evenals voor de boekhouding rekent hij 28 g. 14 st. Een laatste en belangrijke uitgave van 350 gulden is evenmin gedetailleerd maar toch interessant voor de geschiedenis: 'de kerk heeft op een gemeyn jaer van thien betaelt tot onderhoud en reparatie der kerk en de capelle van O.L.Vrouw, tot de noodsaeckelijke restauratie van het hooge choor, bouwen van een nieuwe sakristij, ter somme van 350 gulden.

De pastoor heeft uiteindelijk nog een boni van 81 g. 11 st. en tekent zijn document op 4 april 1787.

Kapelanieën

De kerk van Haaltert had ook nog de zorg over een 'beneficie van drij ge-unieerde capellaniën, annex aen d'onderpastoreije'. Deze samenvoeging gebeurde bij decreet van de aartsbisschop van Mechelen evenals de annexatie aan de pastorie. Het betreft de kapelanie van de H.Maagd Maria en de heiligen Laurentius en Nicolaas.

In vaste goederen 'competeerden' de kapelaniën een partij bouwland van vijf dagwand en 77 roeden gelegen 'binnen de prochie van Kerckken' en een partij meers van één dagwand en 6 roeden eveneens te Kerckken gelegen, evenals een volgende partij land van 2 d. en 40 r. op 'de winkel'. Op het 'bouckentveld' was er nog een partij land van 5 d. en 6 r. en één van één d. en 80 r. In Haaltert zelf kon de kapelanie beschikken over een opbrengst uit een partij land van 6 d. en 14 r. Op 'den appelsacker' was er een opbrengst uit 3 d. en 16 r. en in 't theirenthout' lag nog 7 dagwand. Een volgende perceel van één dagwand lag op 'den bruelcauter' te Nieuwerkerken.

Verder waren er nog gronden in 'aijghem op den bergh' van 2 d. , een meersch van 2 d. in pollaerde (= Pollare), 'deze partije is belast met een heerlijke rente in den boeck van d'Heer van Wedergraet bestaende in een half guldens drij schellingen 8 denieren.

Item een partije land van 2 dagwand binnen de prochie van haeltert op het essenbrouckveld, suijd ende oost de straete, noord cornelis troch, west met de point aen den voetwegh loopende naer den bruul'. Deze partije met apprentie van den heere Artsbisschop van Mechelen ten jaere 1752 uijtgegeven is in chijsn voor den termijn van 59 jaeren. Item dat de voorseijde partije belast is met cleijnen spijsker van 36 deniers parasys 's jaers. Deze goederen brengen jaarlijks 420 gulden op.

De 'drij geunieerde capelaniën sijn belast wekelijkcx met drij gelezen missen'. Dit staat gelijk met 62 g. en 8 st. zodat er voor deze rubriek nog een boni overblijft van ruim 350 g. Dit gedeelte van de aangifte werd door onderpastoor Ignatius Franciscus Merckx overgemaakt aan de pastoor. Maar de opbrengst moest in werkelijkheid dienen voor zijn onderhoud.

Het document werd geactueerd op 3 april 1787.

Julien De Vuyst

- 1- Jan Jozef Van Keerbergen werd geboren te Brussel op 1 augustus 1751. Hij werd pastoor te Haaltert op 6 juli 1782. In 1792 werd hij benoemd tot aartspriester van het district Aalst. Van 1799 tot 1801 werd hij opgesloten door de Franse bezetter. In 1803 werd hij pastoor van Sint Maarten te Aalst en enkele maanden later volgde zijn benoeming als deken van het dekenaat Aalst. Hij overleed in 1808.
- 2- Spijkerrente: komt van het latijnse spica (graanhalm). De laten moesten hun graan opslaan in schuren van de heer. Hiervoor betaalden ze een jaarlijkse rente (de spijkerrente)

Schenkingen Documentatiecentrum

Wij danken:

-Omer Van Cromphaut, Haaltert: doodsprentjes en foto's

-Lisette Molin, Haaltert: foto's

-Joris De Kegel, Kerksken: kiezerslijsten Haaltert en Kerksken

-Wim Beelaert, Haaltert: licentiaatsverhandeling: 'Vijf eeuwen vastenavond in de Carnavalstad Aalst, 1432-1940'

-Mevr. Maria Verbeiren schonk een paar duizend bidprentjes verzameld (van 1963 tot 1998) door haar overleden echtgenoot Jozef Ankaer, kerkbaljuw van Denderhoutem.

Hartelijk dank !

Medewerking gevraagd

Roger De Troyer (bestuurslid HK) werkt aan een inventaris van de gesneuvelden (WO I en WO II) in onze deelgemeenten.

Wie heeft bidprentjes en/of foto's van de oorlogsslachtoffers? Mag hij die gebruiken voor reproductie?

Alles wordt terugbezorgd.

Info : Roger De Troyer
(053 / 62 24 69 - 053 / 83 65 88)
of secretariaat 053 / 83 08 81.

DAENSISTEN IN LEBEKE EN KERKSKEN

De herinnering aan de daensistische strijd is bij vele mensen in de Denderstreek nog zeer levendig. Weliswaar zijn alle directe getuigen uit die periode overleden, maar ze hebben hun verhalen doorgegeven aan hun kinderen en kleinkinderen. Die vertellen trots dat op de wijk Lebeke in Outer smid Lambrecht werd geboren en dat advocaat De Backer geboren werd op een kleine boerderij in de Denderhoutemse Lebeke. De daensisten werden er oorspronkelijk 'roelanders' genoemd, naar hun blad 'Klokke Roeland' dat vanaf 1891 verscheen. Later kregen ze ook de naam van groene democraten en hun tegenstanders spraken van groene socialisten, volksfoppers en dommekraten. Ook 'daensist' was oorspronkelijk een scheldnaam, maar werd in de loop der jaren een ere-titel.

De wijk Lebeke ligt verdeeld over de gemeenten Denderhoutem, Outer en Nederhasselt. DE sociale strijd was er eind 19de eeuw en gedurende de eerste helft van de 20ste eeuw zeer hevig, met plaatselijke voorvechters die ofwel de zijde van Daens of die van Woeste kozen. De weinige liberalen en socialisten die toen op het platte land woonden, kozen bijna allemaal de kant van de daensisten. Niet zozeer uit sympathie voor priester Daens, maar omdat alleen de daensisten een valabele oppositie konden vormen tegen de oppermachtige Katholieke Partij. Invloedrijk en machtig waren de daensisten in Denderhoutem en ze toonden het ook. Elk jaar op de derde zondag van september was het kermis in de Knibberhoek in Lebeke. De daensistische fanfare 'Groeien en Bloeien' was er telkens bij en manifesteerde in vier herbergen luidruchtig haar aanwezigheid. Het eerste café was bij de 'Groenen', daarna gingen ze bij 'Trezeke Mant', bij Petrus Perdaens en het laatst bij Gust Raes. Daar werd regelmatig meeting gegeven. De spreker klom op een bierton en sprak vol overtuiging de aanwezigen toe, over de belabberde toestand van de armen en over het juk van de rijken. Als slot klonk uit volle borst: " 't Moet beteren, 't moet beteren, Dat zingen wij hier heel vrij. 't Moet beteren, 't zal beteren, door de Christene Volkspartij".

Ook de katholieke fanfare 'Moed en Volharding' deed haar ronde op de kermis en wederzijdse uitdagingen bleven niet uit.

De grote figuur van de daensisten in Denderhoutem en omgeving was Aloïs De Backer. In zijn jeugd was hij goed bevriend met Frans Baeyens, een dichtelijke ziel die in de Lebeke 'Melsjn' genoemd werd. Met z'n

tweeën trokken ze vaak naar de Herlinchoofse bossen: Melsjn om te werken, Aloïs om te studeren. Want De Backer wilde advocaat worden door zelfstudie. Frans is later één van zijn trouwste aanhangers geweest. Aanvankelijk werkte De Backer bij notaris Maes in Denderhoutem. IN februari 1890 huwde hij diens dochter. Volgens de overlevering, niet helemaal met de goedkeuring van de schoonouders.

Toen hij advocaat was en de 'geleerde' man van het dorp, vergat hij zijn mensen niet. Hij nam allerlei maatregelen ten gunste van de arbeiders en spoorde de kleine boeren aan tot samenwerking. Hij stichtte melkerijen en een coöperatieve weverij waar 'Mien den Baard' eerste wever was. De boeren wilde hij nieuwe methodes aanleren en nieuwe teelten zien uitproberen. Op de boerderij van zijn ouders gaf hij het voorbeeld. Ze werd opgefleurd met een siertuin. Tegenover de hoeve in de natte weide werd een vijver gegraven om vis te kweken. Er rond plantte men fruitbomen, vooral mirabellen, en werden bessen gewonnen. De kinderen uit de buurt plukten de vruchten voor één cent het kilogram. De Backer ijverde voor de export van groenten en fruit naar Engeland en droomde ervan dat Vlaanderen de moestuin en boomgaard van Engeland zou worden.

De grote tegenspeler van Daens in Denderhoutem was pastoor Willem Van de Putte, een autoritair man en broer van de katholieke drukker Clemans Van de Putte uit Aalst die op zijn beurt een concurrent was van drukker Pieter Daens. Volgens mededelingen zou pastoor Van de Putte heel wat initiatieven van De Backer 'om zeep geholpen' hebben en hem 'gerene-weerd' hebben. Hij zou ervoor gezorgd hebben dat De Backer na de dood van zijn schoonvader het notariaat niet kon overnemen. Hij viel hem ook aan van op de predikstoel. Een maal is het de vrouw van De Backer te veel geworden, ze verliet met haar kroost uit de kerk. Haar echtgenoot die onder de spreekstoel zat, reageerde niet en bleef!

Toen De Backer in 1900 verkozen werd tot volksvertegenwoordiger was het feest in Denderhoutem. De hoeve werd versierd en men danste en zong: " En onzen Backer is ne man/die in de kamer zitten kan/terere boem sadee. Na zijn dood bleven zijn volgelingen hem nog steeds als de wijze leider en vaderfiguur zien. Op 30 april 1905 werd zijn grafmonument onthuld op het kerkhof van Denderhoutem.

Nog vele jaren na zijn dood werd er met de kermis op de Knibberhoek gezongen: " Nu ziet hij op ons neder/ Van uit een hoger sfeer/ zo vaderlijk en teder/ zo goedig als weleer/ Want groot was zijn verleden/ Hij is ons voorgedaan/ Wij volgen zijne schreden/ voor 't vrije volksbestaan".

De vader van Aloïs De Backer, Fernand kwam uit de Nederhasseltse Lebeke. Hij overleefde zijn vrouw en zijn zoon en bleef alleen wonen op de lange lage boerderij, die hij gedeeltelijk verhuurde. Zijn laatste dagen bracht hij door in het klooster van Denderhoutem.

In het nabije Kerksken waren het vooral de broers Albien, Jozef en Kamiel Callebaut en de jonge Victor Van der Haegen die er de Daensistische beweging activeerden. Van der Haegen was de plaatselijke medewerker van het weekblad Klokke Roeland. Het was ook te Kerksken dat schrijver Frans De Rouck uit 'den Boekent' het 'Lied van de Groene Strik' heeft geschreven, dat jarenlang het strijdlid bleef van de daensistische activisten. Pastoor Constant Pringels kwam meteen in aanvaring met de democraten en gedurende meer dan een decennium stonden in Kerksken de katholieken en daensisten regelrecht tegenover elkaar.

Dat kwam onder meer tot uiting bij de gemeenteraadsverkiezingen. Door een hervorming van het kiesstelsel mochten vanaf 1895 alle mannen vanaf 30 jaar stemmen. Mannen, die gestudeerd hadden, gezinshoofd waren of veel belasting betaalden kregen een supplementaire stem, maximaal vier per persoon.

Om de vier jaar zouden er verkiezingen zijn voor de helft van de gemeenteraad.

Midden 1895 werd de katholieke fanfare 'Vrede en eendracht' opgericht. Het was de enige culturele vereniging in het dorp. In de aanloop naar de verkiezingen liep het van geen leien dakje. Frans Coppens, eerste schepen, kreeg het aan de stok met burgemeester Leander Meganck. Coppens kwam met een scheurlijst en kreeg de steun van de daensisten. De twee politieke formaties trachten de fanfare onder hun kleuren te laten marcheren en toen de daensisten daarin niet slaagden, probeerde Victor Van der Haegen met eigen mensen een fanfare te stichten, doch zijn plan mislukte. De daensisten sloten opnieuw aan bij de gevestigde maatschappij.

In 1895 waren er negen zetels te verdelen. Ondanks een intense campagne gingen slechts drie zetels naar de daensisten: Frans Coppens, Philemon Van den Eynde en Louis Roelandt.

De verliezers waren hun strijdlust niet kwijt. Een paar weken na de verkiezing nodigden zij Advocaat De Backer uit op een meeting. Hun blad 'Klokke Roeland' schreef dat er 2000 man was. De correspondent van de katholieke Denderbode telde er 200 "en daar moet jij nog de kinderen en vrouwpersonen aftrekken alsook de toehoorders die daar uit nieuwsgierigheid stonden om de woordenkramerij van de kwakzalver eens te horen".

In 1896 stichtten de daensisten in Kerksken 'Den Onderlingen Bijstand'. Lokaalhouder was Domien Schouppe op Terlicht. De initiatiefnemers waren advocaat De Backer, Prosper De Pelsemaeker, Kamiel Meganck de gebroeders Callebaut en Victor Van der Haegen.

Op 8 februari 1897 brak er in de weverij Smits een staking uit. De arbeiders namen het niet dat ze opnieuw geconfronteerd werden met loonverlies, ze kregen de steun van de daensisten. 's Anderendaags zakte een groep van een 200-tal wevers, meestal lid van de pas opgerichte daensistische vereniging voor Onderlinge Bijstand, af naar Aalst. Daar kreeg ze versterking van de socialisten. Met spandoeken en luid geschreeuw trokken de manifestanten naar de woning van fabrikant Adriaan Smits op de Koolmarkt, die een delegatie ontving. Later ging het naar het huis van Pieter Daens die hen toesprak. De staking duurde 14 dagen en werd een mislukking. De werklieden verloren twee weken loon en de leiders werden op straat gezet en gebroodroofd. Het was een zware slag voor de beweging: een deel stapte over naar de socialisten en een gedeelte keerde terug naar de katholieke stal. Om de getroffen gezinnen te helpen stichtte de leiding met advocaat De Backer op 5 maart 1897 een Samenwerkende Weverij in Kerksken en in Denderhoutem. Een initiatief dat bij de katholieke en conservatieve fabrikanten niet in goede aarde viel en van hen meteen felle tegenwind kreeg.

De daensisten ijverden om de Samenwerkende Weverijen te doen slagen. In mei organiseerden zij een steunbetoging voor de werkloze wevers en nodigden sympathiserende muziekmaatschappijen uit. In juli kwamen priester Daens en advocaat De Backer, smid Lambrecht en Petrus Van Schuylenbergh, de zwaargewichten van de beweging in onze streek, de Kerkskenaren warm maken voor het initiatief. In de katholieke pers werd de meeting opnieuw afgeschilderd als een fiasco, maar volgens de daensisten was: "er een zee van volk. De grootste zaal der steden zou te klein geweest zijn. Priester Daens werd er verwelkomd met bloementuilen en aanspraken". Voor de weverij werden er twaalf jacquart-weefgetouwen besteld. Vijf ervan werven in Kerksken geplaatst.

Bij de verkiezingen van 15 oktober 1899 werden vier leden vervangen of herkozen. De daensisten veroverden drie van de vier zetels. Bij de verkiezing van 18 oktober werden de vijf beschikbare zetels ingepalmd door de tegenpartij. De katholieke pers jubelde: "...te Kerksken is de Daensistische partij verpletterd". Het tijt keerde en in 1907 gingen vier van de vijf zetels naar de partij van Daens en bezorgde hen de volstreckte meerderheid, vijf van de negen zitjes.

Op 9 maart overleed burgemeester Leander Meganck en op 16 juni stierf oppositielid Louis Roelandt. Er bleven drie katholieken en vier daensisten in de raad. De katholieke partij had de meerderheid in het schepen-college en de Groene Democraten hadden het voor het zeggen in de gemeenteraad. Van een nieuwe verdeling van de bevoegdheden wilden de katholieken niet weten. Daens interpelleerde de bevoegde minister over deze zaak, maar tevergeefs. Besturen bleef uiteraard zeer moeilijk en er werd in december een tussentijdse verkiezing gepland om de twee overledenen te vervangen. Het werd een zeer woelige bedoening. Reeds voor de verkiezingsdag waren er moeilijkheden. Er werd geruzied, gelasterd en geweld gebruikt. Op de verkiezingsdag zelf gingen heet gebakerde katholieken en daensisten met elkaar op de vuist. De burgemeester riep de hulp in van de rijkswacht. De rellen haalden de nationale pers en volgens Het laatste Nieuws liepen er demonstranten met messen en revolvers (!). Er vielen enkele gewonden en om de rust te bewaren bleven de rijkswachters patrouilleren tot de maandag. De katholieke partij haalde de twee zetels binnen.

Na 1910 takelde de daensistische beweging verder af. Enkel een kleine kern onder leiding van Jozef Callebaut bleef de beweging trouw.

Victor Van der Haegen, de dynamische daensistische voorman te Kerksken, mocht het nog beleven dat hij op 29 september 1957 als 88-jarige het Priester Daensmonument in Aalst mee mocht onthullen.

Voornaamste bronnen:

Edgard Huylebroek: De Sint- Amandusparochie, vroeger en nu, Haaltert 1985

Laurent Meganck: De mannen van het houten geloof, Ninove 1985

Willy De Loose/Joris De Kegel: Kerksken, de wereld in een dorp, Haaltert 1999

Gesprekken met Herman De Gelas, Lebeke-Outer: 32-02 en 07-03-2001.

F.V.C. in Daens Vandaag, nr 2-jg 2001

**LIDMAATSCHAP NOG NIET
VERNIEUWD?
DOE HET VANDAAG !**

Gewoon lidmaatschap : € 7,50

Steunend lid vanaf € 12

Dank voor jullie sympathie !

STEENBAKKERIJ TE HAALTERT-1837

Op 21 juli 1837 vraagt landbouwer Egide Van den Steen(1) de toelating voor het opstarten van een steenbakkerij op het Rosthoutveld in 's Gravenkerselaar: 'Egide Van den Steen, landbouwer te Haaltert verlangende eene steenbakkerij in te rigten op de partij land aen mij toebehoorende en paelende oost Petrus D'Haeseleer, zuyd den voetweg, west Domien Redant en noord de straete, doet bij deze de vraag om uwe Mijnheeren die magtiging aen de Heeren permanent leden van den Provincialen Raad te Gent te willen verzoeken.'

De vraag werd 'publiek bekend gemaakt bij afkondigingen den 23sten en 30 july lest'.

Van de aangelanden Livinus D'Hondt, Felix Van Londersele, Dominicus Redant, Petrus D'Haeseleer en Domien Van Impe was het alleen deze laatste die bezwaren uitte.

Op één augustus behandelde het schepencollege de klacht ingediend door de buurman, Dominicus Van Impe die verklaarde 'dat de inrigting dezer steenbakkerij schade konnen veroorzaken aen zijne boomen en vrugten staende op eene party land paelende langs ten oosten aen de party alwaer de steenbakkerij zal opgerigt worden en heeft verklaart niet te konnen schrijven bij gebrek aen kunst.'

Van den Steen weerlegde de klacht en ondertekende een verklaring dat alle eventuele schade toegebracht

aan de beplanting op de partij grond van Van Impe zal vergoed worden.

In dezelfde vergadering noteert secretaris Gustaaf Van Meldert de beslissing van het schepencollege, dat geen rekening houdt met de bezwaren van Dominicus Van Impe: '...in aanmerking nemende dat gemelde partij land verre genoeg van den steenoven zal verwijderd zijn om groote schaede te kunnen lijden en dat bovendien den oprigter Egide Van den Steen; verklaart heeft alle schaede in te staen en te vergoeden die hem zoude toegebracht worden.

Zijn van advies dat de gevraagde inrigting van eene steenbakkerij hem zoude mogen toegestaan worden.

Get. burgemeester de Sadeleer en schepenen JB Van Londersele en JB Schouppe en secretaris G. Van Meldert op 1 augustus 1837'.

Het advies werd bezorgd aan de arrondissements-commissaris van Aalst.

1- Het zou hier gaan om Egidius Van den Steen, ° Mere of Haaltert 1777 en + te Haaltert 's Gravenkerselaar 27-01-1849. Hij huwde Maria Josepha Van Wassenhove ex. Erpe. Een zoon Augustinus huwde met Maria Josepha Sterck (Bruul-Sterckes hof). Egidius was één van de voornameste voorvechters voorj de aanhechting van 's Gravenkerselaar bij Haaltert (kerkelijk).

Willy De Loose

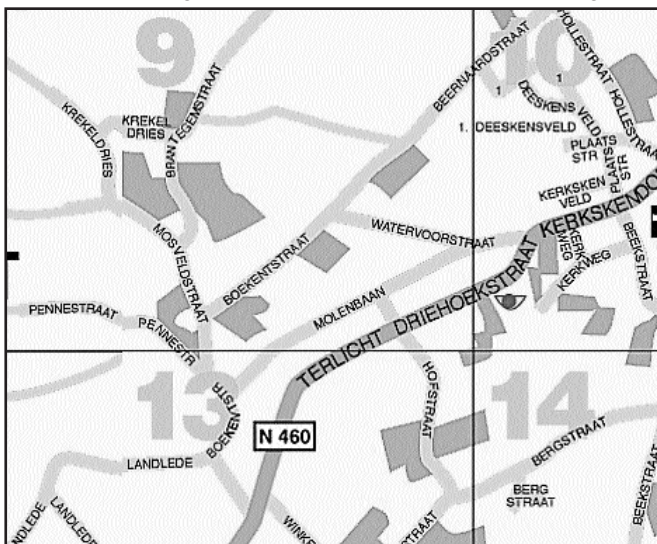
WAAR IK MIJN KINDERTIJD BELEEFDE

Als uitgeweken Kerkskenaar overkomt het mij vaak dat ik op koude winteravonden herinneringen ophaal aan mijn geboorteplek en dan merken mijn kinderen dat die band met mijn roots blijkbaar heel sterk is.

Op vraag van de voorzitter van de Heemkundige Kring is het mij dan ook een waar genoegen om enkele herinneringen aan de plek van mijn kindertijd op papier te zetten.

Ik heb mijn jeugd beleefd in een gehucht van Kerksken dat reeds vermeld werd in 1443 als "Bouchout in Vlaenderen bij Kerxkene". Het woord is een samentrekking van "boek", de oudste vorm van "beuk" en "hout" (= bos) en betekent dus "beukenbos". De uitspraak "ent" in plaats van hout is een gevolg van de verzwakking van de klemtoon, waardoor "Boekhout" werd uitgesproken als "Boeket" (met een doffe e), zoals het in ons echt dialect ook nu nog wordt uitgesproken (dus zonder tussengevoegde n)

De Boekentstraat begint volgens Popp vanaf het kruispunt van de Beernaardstraat en de Watervoor en bestond in 1956 uit 2 duidelijk afgescheiden delen. Er was het voorste deel vanaf de Watervoor tot de vroegere herberg "Het Zougskén", waar je twee kanten uitkon, enerzijds tot aan Café "de Poesj" (richting steenweg) en aan de andere kant de huidige Mosveldstraat tot de splitsing met de Brantegemstraat. Vanaf daar begon het tweede deel, den "Achtersten Boeken" (die ongeveer overeenkomt met de huidige "Krekeldries"), een benaming die

door de mensen ter plaatse gegeven werd om aan te tonen dat dit gedeelte van de Boekent ver van het centrum lag.

Maar ik werd dus geboren op de "Ezelshoek" (eigenlijk niet, want mijn moeder ging naar het Sint-Elisabethhospitaal in Aalst om te bevallen).

Indien de oorsprong van de naam Boekent en de afbakening ervan vrij duidelijk zijn, dan is dit veel minder het geval met de "Ezelshoek".

Wat de afbakening betreft, situeren sommigen hem vanaf de splitsing Boekentstraat – Watervoor tot de vroegere herberg "t Zougskén". Doch bij ons thuis bakende men de Ezelshoek steevast af als het gedeelte tussen de twee voetwegen 51 (Schonen Baardweg) en 52 (Molenveldweg of Kruisbaantje), met andere woorden vanaf "den Ooiljeman" (= de familie Welleman) tot aan "Silkers" (de familie de Landsheer) en deze afbakening stemt ook veel beter overeen met de uitleg over het ontstaan van de naam, zoals Julia De Rouck (de dochter van "Sis Rouck"), de moeder van Willy de Loose, geboren in 1905 en dit jaar overleden, zich die nog herinnerde. Volgens haar zou de naam komen van één of andere volwassene die de rekels uit de buurt verwenste. ('t zijn weer die ezels van 't hoekske)

In die omgeving waren er in het begin van de 20ste eeuw inderdaad nogal wat bengels: 6 bij Spitaels en Finne – 2 bij de "smed" en Flore – 4 bij den Brusseleir en Wanne – 9 bij Skeilewartens.

In het boek "Jean de Florette", laat de Provençalse schrijver Marcel Pagnol door Galinette, één van de personages, aan de hoofdfiguur vragen: « Est-ce que par hasard vous ne seriez pas Jean de Florette? », waarop de andere antwoordt: « Il est exact que je m'appelle Jean et que ma mère s'appelle Florette » waarop Galinette dan weer repliceert: « Si vous étiez né ici, comme votre mère, on vous appellerait Jean de Florette. » Ik moet hier soms aan denken bij het horen van de bijnamen van al die mensen uit mijn kindertijd die eind de vijftiger jaren de huizen bewoonden vanaf de Watervoor tot aan het "Zougskén".

Als je van de Watervoor kwam keek je recht op de boerderij van "Muërtgattens" of "Middelleirs, waar de grote fiere "Madam" de plak zwaaide over haar man, haar broers, haar kinderen en de knechten. Schuin over die boerderij woonde "Thomas Fong" (= familie Impens), met de zoons Herman, Willy (de huidige schepen), Walter en Gaston, waarvan Herman en Gaston zeer muzikaal begaafd waren en later deel zullen uitmaken van het orkest van Francis Martin (= Frans Mertens) en het Willy Michielskwintet (hierover later meer).

Daarnaast stond het huis van "Pizjillens". De zoon, "Pizjillens Meken", Aimé Roelandt, zal uitgroeien tot een lokale beroemdheid door het feit dat hij gedurende meer dan 40 jaar reporter zal zijn bij alle wielervedstrijden in Kerksken en omgeving. De zus van Aimé Roelandt was gehuwd met "Moutjers Jefken" (= Jozef De Muyter) zijne Maurice, die een slagerij had op de hoek van de Pennestraat en de Boekentstraat.

Dan had je een stuk akkerland en een grote weide, waarop de jongens uit den Boekent kwamen voetballen en het opnamen tegen de ploegen van andere gehuchten

Vorbij de weide woonden "Zjang Lamot" en "Pitj zijn Anna", met hun zoon André. "Zjang" heette in het echt Jan Blondeel, maar baatte een bierhandel uit van het merk "Lamot". Zijn vrouw, Anna Moock had daarnaast ook nog een kruidenierswinkeltje.

Hun burens behoorden tot de meer gegoede klasse van den Boekent. Daar woonden immers de fruithandelaar "Doken zijne Rie" (de Rijck) en zijn vrouw Irène, met hun grote schare kinderen.

Daarnaast woonden Sooiken en Germaine, wiens zoon Paul veel later ook in den Boekent zal bouwen op de weide van "Koëzens Hof" (een hof dat wij als kinderen steevast "het oud huis" noemden en dat er vervallen en verlaten bijstond eind de jaren vijftig).

En zo kwam je bij de meest beklante winkel van den Boekent, bij "Doosj zijne Lucien en Clara". Er was niet alleen de winkel, waar "Sintjemerten" die verdacht veel op "Lange Staaf" leek, het speelgoed voor de kinderen uit den Boekent afleverde en waar de jonge moeders uit den Boekent hun huisversieringen (gaande van schreeuwelijke schilderijen tot wangedrochten van vazen) aankochten middels het ruilen van "Fort-bons". Lucien hield er ook een drukke melkronde op na.

De boerenstiel was vertegenwoordigd op het hof van "den Ooiljemaan", de familie Welleman, bij wie de oude Welleman, met zijn imposante omhoogkullende

snor, mij een waar ontzag inboezemde. Van bijnamen gesproken, voor de familie Welleman heb ik er zelf ooit één uitgevonden uit wraak tegen de vrouw van de oude Welleman. Van bij de geboorte was ik hoogblond en mijn bijnaam was dan ook vrij logisch "Vosken". Doch tot mijn grote ergernis herhaalde vrouw Welleman dit te pas en te onpas telkens ik voorbijkwam. Op een dag had ik – op aanraden van mijn peter – echter het wederwoord in petto en toen zij weer venijnig riep: "Dag vosken", antwoorde ik nog "rapper as tellen": "Dag koestrontbeen" (verwijzend naar de boerenstiel met de koeien). Deze repliek werd gehoord door enkele burens die dit zo'n prachtige typering vonden, dat zij tot het einde van haar leven "'t Koestrontbeen" bleef.

Naast de familie Welleman, woonden "Boerken" (De Rijck) en "Groufkens Sjalen zijn Maria" met hun kinderen Ghisella, Frans ("t Manneken" omwille van een zekere gelijkenis met Jef Cassiers), Paul, Paula en André (die later zal emigreren naar Australië).

Voor groenten, fruit, vis en "potjekaats" moest je bij "Julientjen Buyl" en zijn Madeleine zijn, die dit allesomvattend bedrijf draaiend hielden met hun zoons Willy, Gilbert, Herman (die echter zeer jong zal overlijden) en Richard, die met de "grinsjelauto" of de viskar van straat tot straat hun waar aanprezen. De zoons Willy en Richard zullen trouwens het beroep verder zetten na hun huwelijk. Over Madeleine deed in den Boekent een gastronomische legende de ronde, namelijk dat "zij zich iets of wat ongemakkelijk had gevoeld nadat ze in haar eentje een halve schapenbok had opgegeten", waarmee men wilde aantonen dat vrouw Buyl een meer dan gezonde eetlust bezat.

De burens waren "Bien zijne Fong" (Guns) en Pauline, wiens oudste dochter Denise later ook zal bouwen in den Boekent, en daarnaast woonden in een tweewoonst de weduwnaar "Mossels Tier" (= Arthur De Pelsmaecker) en "Piro zijn Simonne".

Die "Mossels Tier" was de nieuwsgierigheid zelve en – een oom zijnde van mijn grootmoeder – kwam hij, meer dan ons lief was, bij ons thuis binnenvallen met steeds dezelfde vraag: "Heet de ziekenbond nog nie geweest?" en als er geen nieuws te rapen viel, verdween hij steevast met een al even geijkte uitdrukking "'k gon isj nor 't weerbericht erken" (= Ik ga eens naar het weerbericht luisteren (op de radio))

Aan jonge jongens was er geen gebrek in het huis van "Skeilewartens", ook "Sis Rouck" genoemd, wiens dochter "Sis zijn Rachel" het ouderlijk huis bewoonde met haar man "Sooiken" Piens. Hun zoons heetten Georges, Gaston en Gustaaf.

Daarnaast begon de wildernis onder de vorm van een berg onkruid in het voorhofje van "De smed zijne Philemong".

Deze Philemon Barbieur is één van de meest eigenaardige, maar ook één van de meest fascinerende figuren uit mijn kindertijd geweest. Hij was een absolute vakman die het beroep van smid tot in de puntjes beheerste en op wie men stevast een beroep deed bij de firma Penne in Aalst voor de meest secure werkjes. Bovendien knutselde hij voor zichzelf de meest eigenaardige dingen in elkaar, zoals een machine die hij op zijn fiets gemonteerd had en die hem toeliet hout, dat hij onderweg sprokkelde, in gelijke stukjes te kappen en in een vergaarbak te laten vallen.

Het beroep van smid maakte slechts een klein deel uit van het bestaan van Philemon. Hij was vooral een soort filosoof die over het bestaan en over de maatschappij zijn eigen ideeën had, waarover hij – in de verte starend met zijn zwarte karbonkels van ogen – uren in zijn eentje kon nadenken. En vaak zagen we dagen bij voorbaat wanneer de stoppen weer eens gingen doorslaan en dat de dag ging aanbreken dat hij voor niemand aanspreekbaar was en gedurende een aantal dagen al zijn hebben en houden erdoor joeg in de cafés van den Boekent. Maar ook dan bleef hij de filosoof die zijn criticasters maar wat al te graag lik op stuk gaf. Richard Cooreman mocht dit op een mooie dag ondervinden toen hij bij "Konentjen zijn Meine" met de "zotte smed" aan het lachen was. Philemon stelde hem voor het volgende dilemma: "Ik ben zot, maar wie is er nu de grootste zot van ons twee? Ik, die in mijn eentje plezier maak en mijn geld opdrink of jij die even veel geld uitgeeft als ik aan de verslaving van uw duiven?".

Philemon had eigenlijk enkel vrienden en had maar één vijand, namelijk "Mossels Tier". De twee lustten mekaar rauw en dit leidde soms tot dolkomische toestanden. De voorhof van Philemon stond vol met dis-

tels, netels en ander onkruid en dit kon hem ook niets schelen. Maar op een dag maakte hij met een schoffel de ganse straatkant proper en mijn vader die net voorbijkwam vroeg hem "Awel, Philemon, ga je 't een beetje proper maken?", waarop Philemon zei: "Belange nie, maar anders komt Mossels Tier dat hier allemaal halen voor zijn konijnen...!" Maar suffen over zijn bestaan bleef Philemon doen en op een winterochtend in januari 1969 zal de buurvrouw, Sis zijn Rachel, hem ,opgehangen aan een koord, in zijn kleine smidse aantreffen. ...

In de twee huizen ernaast volgden de jonge koppels elkaar op. In het huis van "tentjen Emilie" (een aange trouwde tante van mijn grootmoeder), woonden eerst haar dochter Alice en haar man Alfons, die na hun verhuis naar Denderhoutem, opgevolgd werden door "Dolfken" Schurman en "Sjetjen zijn Godelieve", wiens dochter Sonja iets jonger was dan ik.

In het kleine huisje op de hoek met "'t stretjen" ,de voetweg die naar het kruisbaantje liep, hadden Achilles (Sjiel) en Malvine Baetens – D'Hoir 12 (jawel twaalf !!) kinderen grootgebracht en hierin woonden, nadat zij verhuisden naar den "Ejerenweg" , achtereenvolgens hun zoon Gustaaf en zijn vrouw Malvine, nadien "Ghisella van Boerken" en haar man Alfons (= Foos) en nadien "Maasse èr Juliette en Zjang".

Deze laatste, Juliette Volckaert, gehuwd met Jean D'Haese, was de dochter van het koppel aan de overkant van het "stretjen", namelijk "Breim zijn Maasse" en "Speir", of in duidelijke taal Clementia Braem en Prosper Volckaert.

Bij "Maasse en Speir" was er altijd wel leven in de brouwerij, niet in het minst omdat het gezin twee muzikanten bezat, namelijk de zoons Robert en Etienne. Robert was waarschijnlijk de meest begaafde en speelde als "batterist" = (drummer) onder anderen in

de orkesten van Karloo De Man en de Musetta's – waar ook "Loken zijne Frans" (Frans Tas) deel van uitmaakte. Met één van deze twee orkesten mocht Robert op een goeie keer zelfs optreden naast het orkest van Francis Bay en Jo Leemans. Bovendien trok Robert zich ook meer dan uit de slag op de saxofoon. De andere zoon, Etienne (thans zaakvoerder van de VW-garage in Haaltert) was begeistert – wat zeg ik – bezeten door de trompet als instrument en zijn grote idool was Harry James. Tot vervelens toe repeteerde Etienne "Carnaval de Venise" in de garage van het ouderlijk huis, tot hij de moeilijke noten de baas was.

Een foto uit de glorie dagen van de Musetta's Staande Piet Matthijs, Frans Tas, Adhemar Matthijs
Zittend Marcel Allaer en Robert Volckaert

Etienne repeteerde bij voorkeur 's morgens vroeg, vaak tot ergernis van ons allen die de naaste burens waren, vooral omdat hij nog al eens naar de snelle noten diende te grabbelen.

Verder waren er ook de dochters Juliette en Mariette, waarvan Juliette de trouwe jeugdvriendin van mijn moeder was. Samen met nog enkele andere "jonge snebben" dweilden ze de wijkkermessen af en maakten ze plezier bij Molle Marie of in andere danszalen, met steeds een meute jonge gasten in hun kielzog.

De vader van Juliette, Speir, had als chauffeur bij de brouwerij Zeeberg ook het autorijden onder de knie gekregen en de familie Volckaert had, als één der eersten in den Boekent, dan ook een auto. Wat was ik als kind blij en fier wanneer ik eens mocht meerijden in de Plymouth of de Citroën "Traction avant" van Maasse en Speir. In zekere zin was zo'n wagen van toen een echt kunstwerk, gemaakt met liefde voor het vak, een waar salon op wielen.

Als achterbuur van ons, kwam Maasse heel vaak bij ons over de vloer, al was het maar om ons op de hoogte te houden van het laatste nieuws uit de buurt, uit Kerkskén en soms uit de hele wereld, zoals die keer toen ze bij ons binnenviel met de schrik in de ogen, want ze had uit haar krant uit goede bron vernomen dat een nieuwe wereldoorlog voor de deur stond. Alleen had zij de ondertitel van de grote kop uit het Nieuwsblad niet gelezen. Er stond namelijk "OORLOG IN DUITSLAND", met als ondertitel "grootscheepse manoeuvres van het Belgisch leger".

Wanneer je nu het "stretjen" naar het "kruisbaantje" nam, stonden er nog drie huizen. Achter dat van de familie Volckaert stond ons eigen huis, waar mijn peter Marcel Schandevijl, weduwnaar van De Platten (of den Brusseleer) zijn Marieken, woonde met zijn drie kinderen, mijn moeder die gehuwd was met "Vlas zijn Lis èr Jefken uit Haaltert en zijn twee andere kinderen Peeken (= Patrus) en Adrienne. Aan de overkant van het baantje bevond zich het huisje van Angeline Heyman en iets verder het huis van Sidonie.

Sidonie heb ik slechts vaag gekend als kind, maar toch boezemde ze mij een ongelooflijke angst in omdat ons Adrienne me had wijsgemaakt dat het oude vrouwtje een toverheks was die me 's nachts uit mijn bed zou komen halen als ik niet braaf was. Och arme, het mensje zal waarschijnlijk nooit geweten hebben dat zij een jongetje van drie à vier jaar echte nachtmerries bezorgde. Na haar dood zal het huisje voor immer leeg staan en Julien Buyl zal de eigendom opkopen om er zijn dieren in onder te brengen. Kort na de aankoop van het goed van Sidonie, besloot de familie Buyl om de grote lindeboom die op de grens met het kruisbaantje stond, te rooien. De stam werd voor een groot deel doorgezaagd en nadien werden koorden bevestigd, waarmee een aantal mannen de

boom in de gewenste richting zouden neerhalen en het heeft toen geen haar gescheeld of Richard Buyl liet er het leven toen de boom veel sneller omviel bij het trekken dan men verwacht had.

Daar waar Sidonie de angsten uit mijn kindertijd gevoeld had, zou dit gevoel onmogelijk geweest zijn in tegenwoordigheid van onze dichtste en ook onze beste buur, Angeline Heyman, weduwe van Arthur Spitaels en voor iedereen op de Ezelshoek gekend als Angelineken. Net zoals mijn grootvader was Angeline kort na de oorlog alleen met haar gezin van drie kinderen komen te staan : de oudste zoon Bert, de dochter Gabrielle, die thuis bleef inwonen na haar huwelijk met Jozef Baeyens, en de jongste zoon René.

Ik was kind aan huis in het kleine smalle huisje van Angelineken, niet in het minst omdat daar de dag vóór mijn geboorte ook een kindje was geboren, met wie ik omzeggens samen opgegroeid ben in mijn eerste kinderjaren. Er werd op den Ezelshoek lachend verteld dat de twee Jozefs (mijn vader en Jozef Baeyens,) door het open raam naar mekaar geroepen hadden dat ze voor het nageslacht gingen zorgen, zodat de twee kinderen omzeggens gelijk geboren werden. Jozef en Gabriel kregen een dochtertje, Marileen en Jefken en Louiskén een zontje Marcel. Ik denk dat ik, vanaf het moment dat we konden lopen tot we naar de kleuterschool gingen, zo ongeveer elke dag bij mekaar geweest zijn om samen met de poppen of met een miniatuurkeukentje te spelen bij ons thuis of bij Angeline. Het is uit die tijd dat ik mij nog zeer goed het interieur herinner in het smalle woonkamertje, met de sierlijke vogelkooien – nog gemaakt door Arthur haar man – met de gele accordeon van de overledene op een ereplaats samen met een foto van de ganse familie.

Ik was ook een absolute liefhebber van de kookkunst van Angelineken, die naar mijn mening de beste "appeltrót" ter wereld maakte.

Een foto' van onze buurvrouw Angeline op de jaarmarkt in Haaltert samen met Gabriel

Maar we zetten onze tocht op den Ezelshoek verder. Naast Maasse en Speir woonden "Groufkens Hortense" en haar broer Pee. Na de dood van deze twee woonde daar een tijdje "Pizze zijn Simonne" met haar grote schare kinderen en het is op de grond van deze hofstede dat later Denise Guns (de dochter van Bien zijne Fong en Pauline) en haar man Albert zullen bouwen. Hoewel onze boomgaard en die van het koppel naast Graufkens mekaar raakten, hadden we zeer weinig contact met "Silkers Kamiel" (De Landsheer) en zijn vrouw "Melle", evenmin als met de jonggebleven dochter "Leste" (= Céleste). Eigenlijk zagen we mekaar enkel als we in de boomgaard kwamen en ik kan me niet herinneren dat ik als kind twee keer in het huis van deze bureu ben geweest. Hetzelfde was min of meer het geval met het gezin Cooreman (Richard en Maria) rechtover Silkers, waar het al vol genoeg was zonder dat er bureu nodig waren, met niet minder dan 7 kinderen. Het enige wat ik me nog goed herinner was dat je op zondagvoormiddag absoluut geen lawaai mocht maken, omwille van de duiven van Richard die moesten vallen.

Naast het huis van Silkers was er een grote weide en zo kwamen we bij het huis van "Bolle Miel en Romanie", achter wiens huis men via een loswegje ook nog het huis van Adhemar De Saedeleer (met zijn onafscheidelijke alpinopet) en Malvine kon bereiken (vóór Adhemar woonde daar nog "Boezjemant"). Bij Bolle waren er drie jongens Herman, Albert en Marcel en de oudste dochter, Diane. Rechtover Bolle stond - verlaten en vervallen - het leegstaande "Koëzens Hof" en daarnaast liep een klein landwegje waarlangs men de huizen kon bereiken van "Dikke Julia en Fong", wiens dochter Francine een jeugdvriendin was van ons Adrienne, evenals de dochter van het huisje ernaast, Godelieve De Putter, dochter van Remi en Paula en zus van Eddy, mijn veel te vroeg gestorven jeugdvriend.

Naast Bolle Miel en Romanie woonde een zeer bizar koppel, namelijk "De Stommen", een doofstomme man, en zijn vrouw Emilie, waarvan sommigen beweerden dat zij eigenlijk ook een man was, vooral omwille van haar stem die meer dan mannelijk aandeed. Bovendien had ze inderdaad een forse baard en een duidelijk zichtbare snor. Het hoeft dan ook niemand te verwonderen dat geen enkel kind zich aangesproken voelde tot dit koppel, te meer omdat "de Stommen" zich bij voorkeur 's avonds achter een muur of een haag ophield om plots te voorschijn te schieten en je te doen schrikken, zoals ons Adrienne meermaals mocht ervaren. Recht tegenover dit huis had je de boomgaard en daarnaast het huis van "Foosken Bellens", wiens zoons Maurice en Paul gezwoeren vrijgezellen waren en wiens dochter Paula later zal trouwen met Jozef Vijverman en een verzaak zal beginnen op de hoek van de Boekentstraat. De andere dochter Rita trouwde met één van "Wintjerkens" uit Denderhoutem.

En zo bereiken we stilaan het einde van de Ezelshoek in de brede zin van het woord, zonder echter de twee boerenhoven te vergeten rechtover Bellens die, naast elkaar gelegen, het einde van de straat vormden, namelijk de boerderijen van "Bernattens Tirken (= Arthur)", met de zoons Staaf en Johny (de "Trippen"), en van "Vien", met de inwonende zoon Aimé (= Meken).

Angeline (links) samen met René, Gabriel en "Maasse haar Mariette" (Volckaert)
Deze foto werd genomen in de "huizekens" in den Berg)

Hier was het dus dat ik mijn mooiste kinderjaren beleefde, dat ik ravotte op straat met Putter, Bolle Marcel en Berken en tal van anderen. Hier was het dat op de avonden van "Schipper naast Mathilde" of "Bonanza" meer dan de helft van "den Boekent" bij "Konetjen zijn meine" zat voor het enige TV-toestel van de wijk. Hier was het dat ik leerde hoe men gelukkig kan zijn met eenvoudige dingen.

Onlangs maakte ik een fietstocht en nam ik nog eens de tijd om rustig door de straat van mijn jeugd te fietsen. Op de drempel van zijn voordeur zat "Bolle Miel" te mijmeren, "Bolle Miel" die me enkele weken voordien op de voetbal in Kerksken had toevertrouwd dat het toch zo stil geworden was in den Boekent. Ik zag al die mooie nieuwe huizen, gebouwd op de vroeger verlaten weiden, ik zag de prachtige verbouwingen aan de oude woonst van Silkers, van Buyl en van Boerken, maar ... ik zag geen volk op straat, ik zag geen mensen die contact hadden met elkaar en ik miste de sfeer van den Ezelshoek van toen. En dat is wat ik ook mis in onze huidige veel te snelle maatschappij. Of ... zijn dit mijmeringen van iemand die stilaan de vijftig nadert ?

Vanuit Wichelen – Serskamp

Lic. Marcel Baetens oud-inwoner van Kerksken en Haaltert

HERINNERINGEN - DENDERHOUTEM

In 1962 werd de vlag ingehuldigd van de Vrijwillige Bloedgevers.

Een beeld van de optocht naar de feestzaal.

1 en 2: afgevaardigden van Aalst, 3-Voorzitter Dr De Vriendt, 4-Schepen Frans Callebaut, 5-vaandrig Jan De Meyer, 6-Burgemeester Albert De Gendt, 7-Mevrouw De Vriendt, 8-Mevrouw De Coen, 9-Raymond Roelandt.

HERINNERINGEN - DENDERHOUTEM

Scholierenploeg van Verbroedering Denderhoutem- seizoen 1955-56

gehurkt (vlnr): Hervé Scheerlinck, Maurice De Nul, Willy Van Impe, Gerard Van Impe en Willy De Backer
staande: Paul Deleeneer, Wilfried Torrekens, André Souffriau, Daniel Denie, Edgard Eeman, Columbus De Schrijver, Willy Muylaert, Richard Meert en Jozef Vijverman.

(foto: Hervé Scheerlinck)

NIEUWTJES UIT HELDERGEM

Brand in 1862

Op 4 februari 1862 om 4 uren in de namiddag is brand uitgebroken bij Karel Goossens, landbouwer en wever, wonende op de wijk Driesch. De woning, schuur en stallen werden in de as gelegd. De bewoner bemerkte zelf de vuurhaard, waarschijnlijk te wijten aan een schouwbrand. De schade werd geraamd op 1450 Fr. Goossens was verzekerd bij 'De Belgische vereniging tegen brandgevaar'. Een proces-verbaal werd aan de procureur des Konings van Oudenaarde gestuurd.

(RARonse, brieven Heldergem nr 3209)

Hevig onweer in 1861

Op 26 november barstte er een hevig onweer gepaard met enorme rukwinden los boven Heldergem. De nieuwe kerk was in aanbouw en bij controle stelde men scheuren vast in twee pilaren. De gemeenteraad en de kerkfabriek werden bij hoogdringendheid samengeroepen. Met éénparigheid van stemmen beslisten zij een brief te sturen naar de bevoegde instanties met de vraag dringend een deskundig ambtenaar te sturen om de schade vast te stellen.

De brief werd verstuurd aan de arrondissementscommissaris met het verzoek de Heer Gouverneur zo vlug mogelijk in kennis te willen stellen van deze zaak.

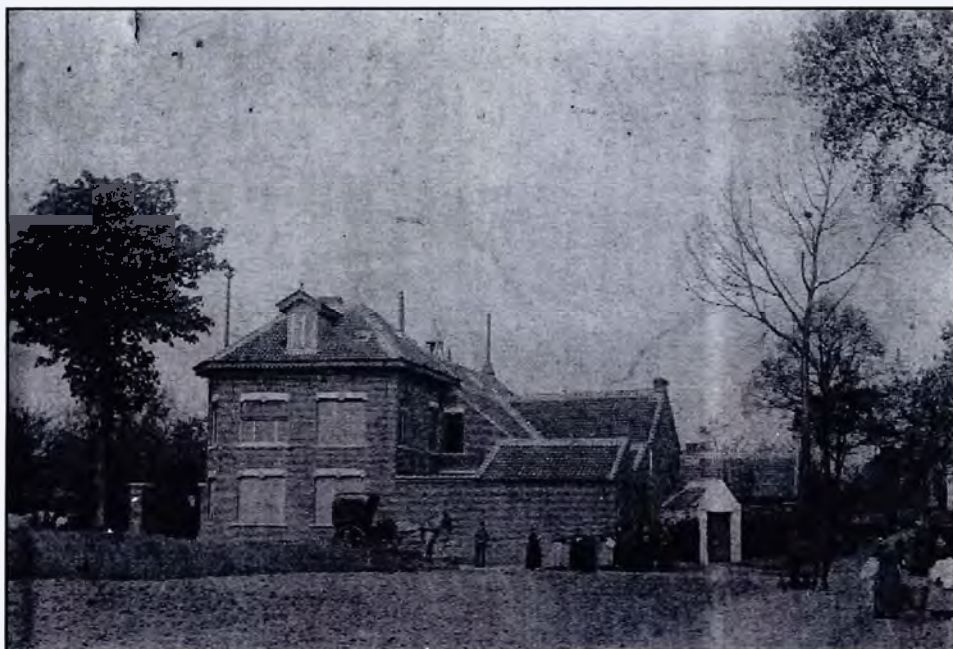
(RARonse, brieven Heldergem, boek 4, nr 3182)

Roger De Troyer

Wil je het 'lidmaatschap 2004' gratis?

Zeg ons waar deze foto genomen werd in de deelgemeente Haaltert.

(bij meerdere juiste antwoorden, beslist het lot)

AAN ONZE LEDEN

Met genoegen kunnen wij jullie meedelen dat het Familieboek

"150 Haaltertse families in de kijker" eerstdaags van de pers rolt.

Het kijkboek is het resultaat van twee jaar intens opzoekingswerk van onze voorzitter.

Een prachtig werk dat heel wat aangename (en vervlogen) herinneringen zal opwekken.

Wij willen jullie graag uitnodigen op de voorstelling van het boek op

vrijdag 12 december 2003 om 20u in het **Jeugdheem**, Bruulstraat te Haaltert.

Graag verwittigen van jullie komst aub.

